

Memoires van de laatste heks

Eerste druk, maart 2012
© 2012 Yvonne Lankamp

Corrector: mevrouw KC

ISBN: 978-90-484-2290-6
NUR: 312

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer
www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

MEMOIRES VAN
DE LAATSTE HEKS
YVONNE LANKAMP

Voorwoord

Anna Göldi

* 24 oktober 1734, Sennwald

+ 13 juni 1782, Glarus

En wolken van rouw overtrokken het onbevleete Glarus.

Onder de Goddelijke genade in het absolutisme.

Onbevangen en puur, zo wil het verhaal...

Rust zacht, lieve Anna. Rust zacht.

Glarus, 13 juni 1782. Hier sta ik dan na een lange tijd weer terug in mijn geboortestreek. Omgeven door de voor mij zo bekende Alpen. De frisse lucht die het gebergte met zich meebrengt adem ik diep in. Ik kan haast niet geloven dat ik zo lang ben weggeweest. Wel vijf jaar lang heb ik aan de heimwee moeten wennen voor mijn broodnodige studie. De hele nacht heb ik doorgereisd en spoorde ik de koetsier aan om zich te haasten. Mijn studie wiskunde, filosofie en sterrenkunde zijn eindelijk voltooid en zo kon ik het voor mij veel te roerige Frankrijk zonder enige spijt verlaten. Het mondje Frans dat ik spreek zal vader en moeder wis en waarachtig trots stemmen. Ik ben nu geletterd, zoals de meeste meisjes die in rijke kringen verkeren. Klaar om mijn grootste wens te vervullen: mijzelf tot groteske verhalen te laten inspireren die mij toestaan, mooie romans te schrijven. Zo schrijf ik aan mijn dagboek bij aankomst met het koolpotlood gescherpt. Het verhaal boeit en komt tot mij...

Het is al vroeg druk op het marktplein. Ik geef de koetsier mijn munten en de opdracht om mijn overvolle koffers thuis af te leveren. Dit, terwijl ik zelf uit het rijtuig stap, want iets trekt mijn aandacht. Een beul staat in het klare daglicht met zijn glanzende en vervaarlijke zwaard in opwachting van zijn taak. Zijn hoofd onder een zwarte lederen kap, genietend van de aandacht alsof hij een schouwspel zou gaan opvoeren. Het is lang geleden dat hier een executie plaats vond en ik vraag mij zoal af wat de dader op zijn of haar geweten heeft. Ik vraag het aan één van de toeschouwers. ‘Ze strooide naalden in de melk en in de pap van onschuldige kindertjes! Ze is een heks zeg ik u, een heks! Eén van de kindjes is er doodziek van geworden. Gelukkig leeft het jonge meisje nog en kon ze ontkomen aan het kindermisje haar waanideeën over opvoeding.’

Diep onder de indruk bedank ik de vrouw die zo goed was om mij zo boeiend te informeren en laat ik mijn ogen over het afwachende publiek glijden. Ik zie een oudere vrouw huilen. Ze staat midden in het publiek en ik twijfel geen moment. Ik wurm mijzelf door de menigte en schuifel naar de vrouw toe. ‘Huil maar niet, het zal snel over zijn,’ probeer ik haar lieflijk toe te spreken. Met een betraand gezicht kijkt ze naar mij op en legt ze haar hand op die van mij die ik als troost op haar schouder had neergelegd. Met een smekende blik in haar ogen kijkt ze mij aan. ‘Het is mijn dochter,’ zegt ze huilend. ‘Mijn kind staat hier vandaag terecht, snapt u?’ Geschokt door haar woorden kijk ik haar met grote ogen vol ongeloof aan. Ook ik schiet nu vol. Glarus, herkenbaar aan haar mooie heuvels en het groene gras, wordt overtrokken door een grijze wolken-massa van rouw. Een naar gevoel beklemd mij, terwijl de moeder van het slachtoffer haar verhaal doet. ‘Ze is onschuldig, slechts een dienstmeid die moet boeten voor het onzedelijke gedrag van haar broodheer. Maar ik zeg het liever niet te hard op,’ fluistert ze angstig. ‘Hoor maar

hoe het publiek tekeer gaat. Ze wensen haar dood,' gaat ze verder. De oudere vrouw zucht nu en staart naar de beul. 'En daar staat dan haar moordenaar. Maar dat is natuurlijk geen terechte gedachten. Degene die dit op zijn geweten heeft is natuurlijk haar daadwerkelijke moordenaar. Het is haar broodheer die hiertoe opdracht heeft gegeven. En er is niets wat ik eraan kan doen, helemaal niets...' Haar ogen schieten weer vol van verdriet. Radeloos kijkt ze mij aan.

Plotseling gaan mijn gedachten uit naar mijn eigen moeder. Hoe zou zij reageren als ik hier terecht zou staan? Of anders, hoe zou ik zelf reageren als ik een dochter had die hier door een beul zou moeten sterven? Een rilling bekruipt mij. Vlug vestig ik mijn aandacht weer op de moeder, wier dochter hier vandaag onder de ogen van velen zal sterven. Het lijkt wel of heel Glarus rondom het schavot staat.

'Hoe heet uw dochter, Fraulein?' vraag ik nieuwsgierig waarop ze naar mij opkijkt. 'Anna heet ze. Anna Göldi. Ze was al verdoemd toen ik haar baarde,' weet ze stellig. 'Ik ben Rosina Bühler, haar vader is Adriaan Göldi.' Een kleine glimlach wordt nu zichtbaar rondom haar gerimpelde mond. 'Anna was een mooie en lieve baby, moet u weten.' Even glimlach ik terug. 'Jawel, een heel zoete baby ook,' gaat ze vol overtuiging verder. Haar ogen krijgen glans zoals iedere trotse moeder zou hebben gekregen als ze over haar kroost zou vertellen. 'Maar er was te weinig geld om een opgroeiend kind te kunnen bekostigen,' vervolgde ze haar zin weer. 'Wij werken beiden bij de boeren, ziet u? En dat loon is slechts een schijntje. Mijn man en ik hebben samen geprobeerd een mogelijke zwangerschap uit te sluiten, maar helaas was het "voor het zingen de kerk uitgaan", niet genoeg. Ik raakte zwanger, gewenst of niet.' De vrouw blaast een diepe zucht uit. 'Anna was nog zo jong. Te jong eigenlijk om al uit werken te gaan. Maar onze armoede was schrijnend. Ze moest bijspijkeren in ons armoedig bestaan. Anders hadden wij het met zijn

drieën nooit gered. Wij als ouders hadden het ook veel liever anders gezien. Wij hadden haar graag naar school gestuurd, of naar de nonnen om haar te laten onderwijzen. Om te leren lezen en schrijven, zoals uzelf waarschijnlijk hebt gedaan. Maar van dit alles is nooit wat gekomen, hoe erg dat ook is. Haar uitwerken sturen bij de boeren was een mooi begin in haar carrière, vonden wij. Het was een fatsoenlijke baan. En zo werd ze door ons als het ware in het diepe gegooid. Het was zwemmen of verzuipen. Maar ach, ik zal u niet langer vervelen met mijn verhaal, Fraulein.'

Ik gun haar mijn geruststellende glimlach. 'U mag mij best uw verhalen vertellen. Ziet u, ik leef innig met u mee.' Een zachte kneep in mijn hand volgt. 'Wat fijn dat u mij hierin komt steunen. Mijn man kon de reis naar haar dood niet aan. Wij komen van Sennwald. Sinds hij van Anna's tenlastelegging weet, is hij een gebroken man. Hij kan het gewoonweg niet aan. Hij was robuust en groot. Altijd al geweest. Maar nu? Nu dat zijn oogappel...' Aandachtig luister ik, terwijl de vrouw midden in haar zin stopt. 'En u, Fraulein?' wil ik weten. 'U weet niet half wat dit voor een pijn met zich meebrengt. Mijn hart huilt,' vertelt ze zonder twijfel. 'Wij zijn maar arme sloebers. We hebben haar nooit kunnen geven wat wij wilden. Maar ik was bij haar geboorte, dus wil ik ook op haar sterfdag bij haar zijn, begrijpt u?' Ik knik en toon haar mijn begrip. 'Moet u niet juist wat meer vooraan gaan staan, zodat uw dochter u kan zien? Wellicht verlicht haar dit in haar lijden.' Ze weet dat ik gelijk heb en we dringen ons gearmd door de menigte voor een plaatsje vooraan. De venijnige blikken en het gemopper van de bezoekers ontwijkend. Precies voor het schavot is waar we staan. Ze laat mij weten dat ze als pauper niet gewend is ergens vooraan te gaan staan. 'Maar dit is anders. Het gaat hier nu om uw kind, om úw vlees en bloed. Niet om dat van de anderen die hier staan.' Instemmend knikt ze met haar hoofd. Terwijl wij wachten

op de trekpaarden met de kar achter zich die Fraulein Anna zal vervoeren tijdens haar laatste rit, vertelt ze mij het relaas van haar dochter en haar turbulente leven. Een ingrijpend verhaal met een noodlottig einde. Het verhaal van Anna Göldi, veroordeeld tot de laatste heks van Europa...